

Westerse militaire cultuur en counter-insurgency

Een tegenstrijdige realiteit

Westerse strijdkrachten ondervinden grote problemen bij het uitvoeren van counter-insurgency campagnes. Een verklarend 'excuus' ligt mogelijk in de westerse militaire cultuur, waarin de strijd tegen gelijksoortige tegenstanders centraal staat. Morele, intellectuele en technologische ontwikkelingen hebben deze cultuur door de eeuwen heen gevormd. De beginselen van counter-insurgency zijn bekend, maar desondanks veroorzaakt de westerse militaire cultuur in de praktijk vaak een terugval naar de *skills & drills* van de conventionele oorlogvoering.

Drs. M.W.M. Kitzen*

With 2,000 years of examples behind us we have no excuse, when fighting, for not fighting well...¹

Met bovenstaande woorden onderstreepte T.E. Lawrence in 1933 het belang van militaire geschiedenis voor de opleiding en verdere ontwikkeling van officieren. De westerse militaire cultuur, de gedeelde visie op militair optreden van westerse strijdkrachten, is inherent verbonden aan deze historische ervaringen. Conflicten worden traditioneel uitgevochten door reguliere strijdkrachten die trachten hun opponent te verslaan op het slagveld. In de vorige eeuw culmineerde dit in het paradigma van interstatelijke, industriële oorlogvoering. Technologische ontwikkelingen en het concept van de *nation-in-arms* leidden tot grootschalige veldslagen, zoals duidelijk het geval was gedurende beide Wereldoorlogen. De komst van kernwapens aan het einde van

de Tweede Wereldoorlog leidde uiteindelijk tot een strategische patstelling. Het onderliggende idee van interstatelijke, industriële oorlogvoering bleef echter gehandhaafd.

De huidige westerse militaire cultuur komt voort uit onder meer deze ervaringen en draait dus om de strijd tussen gelijksoortige tegenstanders: legers met dezelfde wapens en doelen. Contemporaine conflicten worden echter niet langer exclusief uitgevochten tussen reguliere strijdkrachten op een geografisch afgebakend slagveld. De veiligheidssituatie na het einde van de Koude Oorlog laat een verschuiving zien. Niet-staatelijke opponenten confronteren westerse staten met zowel binnenlandse als buitenlandse dreigingen. De bevolking vervult een belangrijke rol in de nieuwe situatie. Rupert Smith komt in deze context zelfs met het nieuwe paradigma *war amongst the people: Civilians are the targets, objectives to be won, as much as an opposing force*.² Westerse staten moeten het in de contemporaine veiligheids-

* De auteur is als promovendus verbonden aan de Universiteit van Amsterdam en de Nederlandse Defensie Academie.

1 T.E. Lawrence in een brief aan B.H. Liddell Hart (1933). Geciteerd in: Asprey, R.B., *War in the Shadows. The Guerrilla in History* (Lincoln, iUniverse, 2005) blz. 191.

2 Smith, R., *The Utility of Force. The Art of War in the Modern World* (Londen, Penguin Books, 2005) blz. 3-4.

situatie dus opnemen tegen opponenten die in staat zijn op te duiken en zich onder te dompelen in samenlevingen rond de wereld.

De militaire consequentie van deze situatie is dat westerse soldaten irreguliere vijanden bevechten in buitenlandse samenlevingen, zoals in Irak en Afghanistan. Deze tegenstanders kunnen vaak rekenen op steun van de lokale bevolking en zijn daardoor in staat langdurig effectief strijd te leveren. Daarbij gaan ze groot-schalige veldslagen met westerse strijdkrachten het liefst uit de weg. Ze gebruiken bij voorkeur tactieken die het mogelijk maken een gevecht op hun voorwaarden te voeren. Het gebruik van bijvoorbeeld een *Improvised Explosive Device* (IED) maakt het mogelijk soldaten of burgers te doden zonder dat zo'n tegenstander zichzelf blootstelt aan de westerse militaire overmacht. Maar als hij beschikt over een plaatselijke overmacht kan de opponent zelfs besluiten de directe confrontatie aan te gaan: denk aan een aanval op een onderbemande buitenpost. De 'moderne' methode die westerse strijdkrachten aanwenden voor de bestrijding van deze tegenstanders heet ook wel *counter-insurgency*. De bestrijding van irreguliere tegenstanders, waar *counter-insurgency* deel van uitmaakt, kent echter net zoals reguliere oorlogvoering een lange historische traditie. Toch ondervinden westerse strijdkrachten nog steeds grote problemen tijdens het uitvoeren van *counter-insurgency* campagnes.

Lawrence stelt dat hier geen 'excuus' voor is. Dit artikel betoogt dat zo'n verklarend excuus kan worden gezocht in de westerse militaire cultuur; de strijd tegen gelijksoortige tegenstanders vervult hierin immers een centrale rol. De huidige generatie westerse strijdkrachten is nog steeds geëquipeerd voor grootschalige veldslagen met reguliere tegenstanders, terwijl zij in de praktijk voornamelijk met irreguliere tegenstanders wordt geconfronteerd. De westerse militaire cultuur is volgens dit artikel van grote invloed op de problemen rond contemporaine *counter-insurgency* campagnes. Aan de hand

FOTO COLLECTIE NIMH

T.E. Lawrence

van de botsing tussen westerse militaire cultuur en *counter-insurgency* worden de gevolgen beschouwd. Daartoe wordt eerst ingegaan op de westerse militaire cultuur, waarna een uiteenzetting van *counter-insurgency* volgt, om zo inzicht te krijgen in de knelpunten.

Westerse militaire cultuur

De bestudering van culturele aspecten biedt een verklaring voor verschillen in benadering van oorlogvoering tussen diverse legers. Militaire cultuur draait volgens John Lynn om de manier waarop een krijgsmacht over zichzelf denkt; het gaat om de gedachten over oorlog en oorlogvoering binnen de krijgsmacht.³ Dit concept wordt gebruikt voor de analyse van het unieke karakter van een krijgsmacht. Op deze plaats is het echter vooral van belang dat bestudering van de diverse karakters van westerse legers heeft uitgewezen dat er voor deze strijdkrachten een elementaire, gedeelde visie op militair optreden bestaat. Deze zogeheten westerse militaire cultuur kenmerkt zich door

³ Lynn, J., *Battle. A History of Combat and Culture from Ancient Greece to Modern America* (Boulder, Westview Press, 2003) blz. xix.

een diep gewortelde voorkeur voor grootschalige veldslagen tussen reguliere strijdkrachten.⁴ De bekende militair-historicus John Keegan onderscheidt drie aspecten die deze cultuur door de geschiedenis hebben gevormd: morele, intellectuele en technologische ontwikkelingen.⁵ Net als Keegan dateert bijvoorbeeld Victor Hanson het begin van deze ontwikkelingen zo'n 2500 jaar geleden in het klassieke Griekenland.⁶ Hoewel het twijfelachtig is of de evolutionaire ontwikkeling van de westerse militaire cultuur één doorlopende lijn vormt van de Klassieke Oudheid tot heden, delen de veldslagen tussen falanxen van hoplieten wel de morele essentie van de contemporaine westerse militaire cultuur:⁷

*It is this Western desire, for a single, magnificent collision of infantry, for brutal killing with edged weapons on a battlefield between free men, that has baffled and terrified our adversaries from the non-Western world for more than 2,500 years.*⁸

Beslissende veldslag

De klassieke Griekse oorlogvoering was gebaseerd op het uitvechten van een beslissende veldslag door rigide infanterieformaties op een speciaal daarvoor uitgekozen stuk terrein. De betrokken partijen accepteerden de uitkomst van de veldslag en daarmee gold het conflict als afgesloten. Het morele element van westerse militaire cultuur doet hier van zich spreken. Aangezien de uitkomst van de veldslag een terugkeer naar de normale gang van zaken betekende, streefden Griekse legers ernaar zo snel mogelijk de beslissende veldslag uit te vechten. Het gaat bij de morele component van westerse militaire cultuur om dit actief opzoeken van de confrontatie om zo een beslissende veldslag te forceren. Keegan en Hanson betogen dat dit element via de Romeinen en middeleeuws Europa tot aan onze tijd is doorontwikkeld. Auteurs als Lynn en Martin Shaw weerleggen het bestaan van dit continuüm door er bijvoorbeeld op te wijzen dat middeleeuwse en vroegmoderne legers vaak de neiging hadden beslissende veldslagen uit de weg te gaan.⁹ In plaats daarvan gaven zij de voorkeur aan de langdurige belegering van steden. De ontwik-

kelingen die hebben geleid tot de huidige opvattingen over dit element van de westerse militaire cultuur zijn terug te voeren op de Napoleontische oorlogvoering. Het actief opzoeken van een beslissende slag werd toen weer een geaccepteerde militaire doctrine.

Westerse strijdkrachten zijn nog steeds geëquipeerd voor grootschalige veldslagen met reguliere tegenstanders

De intellectuele en technologische elementen van de westerse militaire cultuur vinden hun wortels in respectievelijk de Kruistochten en de 18de eeuw.¹⁰ Het christelijke dilemma van de legitimiteit van oorlogvoering werd opgelost door de religieuze noodzaak strijd te leveren voor het Heilige Land. Dat plaatste de strijd voor het eerst binnen een ideologisch raamwerk. Het intellectuele element van westerse militaire cultuur deed daarmee zijn intrede. Westerse soldaten hebben eigenlijk altijd kunnen profiteren van technologische ontwikkelingen. De introductie van bruikbare vuurwapens in de 18de eeuw betekende echter een forse doorbraak; het leverde een onnavolgbaar voordeel op in de strijd. Sinds die tijd is de nieuwste beschikbare technologie steeds op grote schaal geïntroduceerd en is daarmee een vast element geworden van de westerse militaire cultuur.

Toen de Napoleontische oorlogvoering de beslissende veldslag weer als uitgangspunt nam waren alle elementen van de westerse militaire

4 Dit is de dominante cultuur bij westerse strijdkrachten. Natuurlijk zijn er ook uitzonderingen. Het bekendst zijn wellicht de *special forces*, die er meestal andere gedachten over oorlogvoering op na houden.

5 Keegan, J., *A History of Warfare* (New York, Vintage Books, 1994) blz. 389.

6 Zie bijvoorbeeld: Hanson, V.D., *The Western Way of War. Infantry Battle in Classical Greece* (Londen, Hodder & Stoughton, 1989) Hanson V.D., *Why the West has Won. Carnage and Culture from Salamis to Vietnam* (New York, Anchor Books, 2001).

7 Een falanx is een formatie van Griekse infanteriesoldaten, hoplieten. Een falanx kon wel tot tachtig mannen breed en vijftig mannen diep zijn. Een voorbeeld hiervan is de 'stormram'-formatie van koning Epaminondas van Thebe. Anglim, S., Jestice, P.G., e.a., *Fighting Techniques of the Ancient World. Equipment, Combat Skills and Tactics* (Londen, Greenhill, 2002) blz. 20.

8 Hanson, V.D., *The Western Way of War*, blz. 9.

9 Zie bijvoorbeeld: Lynn, J., *Battle, A History of Combat and Culture From Ancient Greece to Modern America* (Boulder, Westview Press, 2003); Shaw, M., *The New Western Way of War. Risk-Transfer War and its Crisis in Iraq* (Cambridge, Polity Press, 2007).

10 Keegan, J., *A History of Warfare*, blz. 390.

Napoleon, schilderij van Jacques-Louis David

cultuur daarbij bruikbaar. De Napoleontische oorlogvoering van de 19de eeuw voerde ongekend grote legers tot verwoestende campagnes door beslissende manoeuvres en veldslagen.¹¹ Deze wijze van oorlogvoeren berust op de vernietiging van de vijandelijke hoofdmacht in een beslissende slag tussen massale legers. Het concept *levée en masse* maakte dit mogelijk, want dat voorzag de strijdkrachten van een continue toestroom van dienstplichtigen. Het betekende de introductie van de ideologie van de totale oorlog: de samenleving diende gemobiliseerd te worden ten behoeve van de oorlogvoering. Ook het gebruik van massale vuurkracht en andere nieuwe technologieën zoals luchtballonnen zijn in de Napoleontische oorlogvoering waar te nemen.¹²

Von Clausewitz

Carl von Clausewitz tekende de theoretische principes van de Napoleontische oorlogen op in zijn beroemde werk *Vom Kriege* en daarmee

werden ze van blijvende betekenis voor het militaire denken sinds die tijd. De totale, industriële oorlogvoering tussen staten, zoals die culmineerde in beide Wereldoorlogen, ontstond door een combinatie van ideeën uit de 19de eeuw en de beschikbaarheid van nieuwe technologieën. Von Clausewitz had een doorslaggevende invloed op deze ontwikkeling. Drie van zijn principes vormden de conceptuele grondslag van de industriële oorlogvoering.¹³ Ten eerste is een balans tussen de drie-eenheid van staat, leger en bevolking verantwoordelijk voor het mobiliseren van het volle potentieel van een staat ten behoeve van oorlogvoering. Het primaat van de politiek is het tweede principe. Dit maakt duidelijk dat oorlog voorkomt uit een politieke doelstelling. Daarom dient oorlog te worden gevoerd in overeenstemming met de politieke motivatie die hieraan ten grondslag ligt.

De Clausewitziaanse notie van oorlog als product van sterkte en wilskracht – het derde principe – biedt het inzicht dat verlies op het slagveld niet alleen de superieure kracht van de overwinnaar toont, maar ook de wil van de verliezer ernstig aantast. Het verslaan van de vijandelijke hoofdmacht leidt tot een ineenstorting van de vijandelijke wilskracht en daarmee tot een overwinning. Zodoende zijn grootschalige veldslagen noodzakelijk om een beslissing te forceren.

De gruwelijke gevolgen van de combinatie van deze conceptuele benadering en de verwoestende 20ste eeuwse technologie zijn welbekend. Tot op de dag van vandaag gaat de ontwikkeling van betere technologieën door. De uitvinding van kernwapens gedurende de Tweede Wereldoorlog is een logisch gevolg van dit proces. De wapenwedloop tussen de Sovjet-Unie en de Verenigde Staten leidde tot het concept van *Mutual Assured Destruction*. Een kernoorlog werd daardoor irrationeel, want de Clausewitziaanse drie-eenheid die zo'n oorlog zou ontketenen was immers verzekerd van haar eigen vernietiging.

Welk effect had dit op de westerse militaire cultuur? Het kernwapen maakte de grootschalige conventionele veldslagen geenszins overbodig. Martin Van Creveld stelt dat het handhaven van deze wijze van oorlogvoering noodzakelijk was

11 Gray, C.S., *Strategy For Chaos. Revolutions in Military Affairs and the Evidence of History* (Londen, Phoenix, 2002) blz. 140.

12 Tugwell, M., 'Adapt or Perish. The Forms of Evolution in Warfare, blz. 6., in: Charters, D.A., Tugwell, M. (eds.) *Armies in Low-Intensity Conflict. A Comparative Analysis* (Londen, Brassey's, 1989).

13 Smith, R., *The Utility of Force*, blz. 57-60.

omdat het alleen zo mogelijk was conflicten uit te vechten zonder de hele wereld te vernietigen.¹⁴ Dit verklaart waarom westerse strijdkrachten zich tijdens de Koude Oorlog bleven voorbereiden op een oorlog waarbij een veldslag met massale (niet-nucleaire) vuurkracht de beslissing moest forceren.¹⁵ Het concept van interstatelijke totale, industriële oorlogvoering is zo gedurende de 20ste eeuw diep ingebed in de westerse militaire cultuur.

Na de Koude Oorlog vochten westerse landen een grootschalige conventionele veldslag met Irak. In de daaropvolgende jaren raakten westerse krijgsmachten betrokken bij onoverzichtelijke *peacekeeping* operaties. Soldaten zagen zichzelf geconfronteerd met vijanden die niet vochten volgens de conventies van de westerse militaire cultuur. De strijd beperkte zich niet langer tot het slagveld, noch waren alle betrokken partijen krijgsmachten. Zo voltrok zich de reeds genoemde verschuiving van totale, industriële oorlogvoering naar wat Smith noemt *war amongst the people*. In weerwil van deze verschuiving domineert het principe van grootschalige, beslissende veldslagen tot vandaag de dag de westerse militaire cultuur. De ontwikkeling van industriële oorlogvoering lijkt te hebben geleid tot een zekere starheid ten opzichte van andersoortige conflicten. Dat is niet verwonderlijk, want tijdens de Koude Oorlog uitte deze starheid zich al bij het uitvechten van zogeheten *low-intensity conflicts*. In Vietnam bijvoorbeeld bewezen eerst de Fransen en daarna de Amerikanen dat de conventies van totale, industriële oorlogvoering bij hen volledig domineerden. Ze probeerden wanhopig de confrontatie te zoeken met respectievelijk de Vietminh en de Vietcong om zo tot een beslissende slag te komen. Moderne technologie en massale vuurkracht zetten zij zonder resultaat in tegen een vijand die vocht met minder geavanceerde middelen en die het liefst een veldslag uit de weg ging.

Een Franse officier vergeleek het optreden van de Franse strijdkrachten zelfs met Don Quichots gevecht tegen windmolens. Volgens hem was het enige verschil dat de Franse strijdkrachten welbewust de windmolens aanvielen en niet in

FOTO: US AIR FORCE

Phantom F-4C's van de Amerikaanse luchtmacht tanken bij in de lucht voor een aanval op doelen in Noord-Vietnam

de veronderstelling waren dat ze tegenover reuzen stonden.¹⁶ Dit illustreert dat de voorkeur voor grootschalige veldslagen ook gedurende deze 'hete' momenten van de Koude Oorlog prevaleerde. Ook na de Koude Oorlog bleef dit diepgewortelde streven naar een beslissende, grootschalige veldslag met massale vuurkracht het belangrijkste kenmerk van westerse militaire cultuur. Smith verwoordt dit alles als volgt:

This underpinning became a doctrine which then devolved into a dogma, an unquestionable fact, which solidified the enduring appeal of interstate industrial war long after its demise, and indeed in many ways to this day. For at the root of many of the problems we have now with the use of force and forces is their persistent structuring and use as if the old paradigm still held...¹⁷

Verandering

Toch is er sinds het einde van de Koude Oorlog enige verandering te bespeuren in de wijze waarop westerse landen oorlog voeren.

14 Creveld, M. van, *The Transformation of War* (New York, Free Press, 1991) blz. 12.

15 Deze wijze van optreden werd soms ook in de praktijk gebracht; denk bijvoorbeeld aan de Korea-oorlog of de strijd om de Falklands.

16 Fall, B.B., *Street Without Joy* (Mechanicsburg, Stackpole Books, 1994) blz. 259.

17 Smith, R., *The Utility of Force*, blz. 152.

Dezelfde politieke doestelling die ten grondslag ligt aan oorlogvoering, is ook oorzaak van deze verandering. Traditioneel gezien is oorlog een zaak van nationaal belang; wanneer de (gepercipieerde) dreiging hoog genoeg is, zijn westerse staten bereid om tot oorlog over te gaan. In de huidige conflicten is de inzet van militaire middelen echter steeds minder gerelateerd aan dit directe belang.¹⁸ Oorlogen worden uitgevochten om in een bepaalde regio invloed te kunnen (blijven) uitoefenen, terwijl er soms zelfs geen directe relatie is met het nationale belang. Humanitaire interventies onder druk van de publieke opinie vormen daar een voorbeeld van.

Er voltrok zich een verschuiving van totale oorlogvoering naar *war amongst the people*

Volgens Shaw is het gevolg van deze verminderde relatie met het nationale belang een afname van de wil om betrokken te raken bij dodelijke gevechten. Daarmee is het beperken van risico's een belangrijk kenmerk geworden van de huidige westerse wijze van oorlog voeren. Contemporaine oorlogen zijn zogeheten *risk-transfer wars* geworden.¹⁹ Een significant kenmerk van deze manier van oorlogvoeren is het voorkomen van slachtoffers onder eigen troepen. Om de politieke risico's te minimaliseren krijgen soldaten een zo groot mogelijke bescherming. Dit botst echter nogal eens met het streven ook het aantal civiele slachtoffers te beperken.²⁰ Westerse staten stellen de bescherming van eigen troepen boven het voorkomen van burgerslachtoffers.²¹ Wat is het effect daarvan op de westerse militaire cultuur? Als gevolg

van dit risicomijdende gedrag is er nog meer nadruk komen te liggen op het gebruik van vuurkracht en andere technologieën. Nederlandse soldaten in Zuid-Afghanistan beschikken bijvoorbeeld over artillerie en luchtsteun voor hun eigen bescherming. Om de troepen beter te kunnen beschermen zijn zelfs gepantserde *Bushmasters* aangeschaft. Technologie en vuurkracht blijken in contemporaine conflicten aan belang te hebben gewonnen. Om de vraag te kunnen beantwoorden hoe dit alles zich verhoudt tot de uitvoering van een counter-insurgency campagne is het van belang nu eerst dit begrip nader toe te lichten.

Counter-insurgency

Het woord counter-insurgency impliceert een reactie op een *insurgency*. In het contemporaine discours over militair optreden gelden termen als terrorisme, subversie, guerrilla en insurgency vaak onterecht als synoniemen. Hoewel er overeenkomsten zijn, zijn er ook veel verschillen tussen deze termen. Thomas Mockaitis maakt een helder onderscheid tussen de begrippen.²² Terrorisme is een generieke term die alle gewelddadige acties met als doel politieke beïnvloeding omvat. Subversie zijn alle niet-gewelddadige activiteiten om ondergrondse steun te verwerven voor een opstand tegen het gezag. Guerrilla is een vorm van irreguliere oorlogvoering, gebruikt door opstandelingen of ter ondersteuning van reguliere strijdkrachten. Een insurgency combineert subversie, guerrilla en terrorisme. Het is een binnenlandse strijd waarbij een ontevreden groep probeert het gezag over een natie in handen te krijgen. Zo'n groep streeft dus politieke zeggenschap na over (een deel van) een land met behulp van een combinatie van methodes.

Kenmerken en doelen insurgency

Een insurgency begint te broeien wanneer een groep mensen de kloof tussen hun politieke verwachtingen en mogelijkheden als te groot ervaart.²³ Wanneer deze groep ertoe over gaat geweld te gebruiken ontstaat daadwerkelijk een insurgency. Daarvoor is het in eerste instantie nodig meer steun te verwerven. De opstandelingen proberen de lokale bevolking er

18 Gat, A., *A History of Western Military Thought. From the Enlightenment to the Cold War* (New York, Oxford University Press, 2001) blz. 827.

19 Shaw, M., *The New Western way of War*, blz. 71.

20 Ibidem, blz. 94.

21 Dit is onder meer te illustreren door de westerse gewoonte over te gaan tot het uitbetalen van compensatie voor burgerslachtoffers, veroorzaakt door het eigen militair optreden. In Irak is 2500 dollar de gemiddelde uitkering voor een burgerslachtoffer. (Crevelde, M. van, *De Evolutie van de Oorlog. Van de Marne tot Irak* (Utrecht, Spectrum, 2007) blz. 305.

22 Mockaitis, T.R., *British Counterinsurgency, 1919-60* (New York, St. Martin's Press, 1990) blz. 3.

23 Metz, S., *Rethinking Insurgency* (Carlisle, Strategic Studies Institute US Army War College, 2007) blz. 1-3.

met subversieve methodes van te overtuigen dat zij hen een beter perspectief bieden dan de bestaande regering. Als dit succes heeft, bestaat zelfs de kans dat de opstandelingen een regering de uitoefening van effectief bestuur ontnemen.²⁴ De ondersteunende basis, via subversie bij de bevolking gewonnen, genereert additionele capaciteit voor de gewapende opstandelingen. Tijdens de langdurige periode die een insurgency kan aanhouden, zullen de opstandelingen deze activiteiten moeten voortzetten. Een voorbeeld hiervan zijn de Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia (FARC). Sinds de oprichting in 1966 groeide deze beweging van 350 opstandelingen naar 20.000 militante leden in 2000.²⁵ In de eerste jaren van zijn bestaan slaagde de FARC er nauwelijks in de steun van de lokale bevolking te verwerven. Uiteindelijk wist de beweging de boeren in geïsoleerde coca-verbouwende gebieden aan zich te binden door hen ervan te overtuigen dat ze beter af zouden zijn onder het bewind van de FARC dan onder het bestuur van de Colombiaanse regering. Dit leidde tot een forse toename van het ledenbestand van de FARC. Ook vandaag nog vormt de FARC een bedreiging voor de veiligheidssituatie in Colombia.

Parallel aan deze subversieve activiteiten zullen bij een insurgency overheidsgebouwen of instanties doelwit zijn. Opstandelingen zullen daarvoor guerrilla-tactieken in het lagere deel van het geweldsspectrum gebruiken, om zo het gevecht aan te gaan op voor hen gunstige condities. Het provoceren van regeringstroepen is hierbij een doelbewuste strategie in de hoop een overreactie uit lokken en die weer politiek uit te buiten. Excessief geweld van regerings-soldaten tijdens zo'n reactie kan immers bijdragen aan een vermindering van het draagvlak van de regering. Na het uitvoeren van een actie kan de opstandeling zich weer verschuilen onder de bevolking of zich terugtrekken naar een moeilijk toegankelijke uitvalsbasis. Dit maakt het moeilijk de opstandeling te pakken. Ook kunnen insurgents terroristische acties ondernemen tegen overheidsdoelen of de burgerbevolking.²⁶ Het militaire effect van zo'n actie is gering. De psychologische gevolgen van een terroristische daad kunnen echter groot

FOTO QUINTA DIVISION EJERCITO NACIONAL

Colombiaanse militairen in gevecht met opstandelingen van de FARC

zijn, want een aanslag kan het onvermogen van de regering de burgers te beschermen pijnlijk duidelijk maken. Terrorisme dient om samenwerking van de burgers met de regering te voorkomen, of de bevolking te dwingen de kant van de opstandelingen te kiezen. Het niet-discriminerende karakter van een aanslag is zowel de sterke als de zwakke kant van terrorisme. Indien de opstandelingen te vaak terroristische acties plegen bestaat het gevaar dat de steun voor hun zaak afneemt.

Enkele voorbeelden van het gebruik van geweld tijdens een insurgency liggen in het optreden van de Taliban in Afghanistan. Ontvoeringen en gerichte aanslagen op bijvoorbeeld hulpverleners zijn tactieken die zij gebruiken om mensen die de Afgaanse overheid steunen weg te jagen van haar inspanning tot wederopbouw. Op 27 januari 2004 blies een Taliban-strijder, omhangen met een vest van mortieren en granaten,

- 24 Fall, B.B., 'The Theory and Practice of Insurgency and Counterinsurgency' in: *Naval War College Review*, Winter 1998, Vol. LI, No. 1, blz. 53.
- 25 Rabasa, A., Lesley, A.W., e.a., *Money in the Bank. Lessons Learned from Past Counterinsurgency (COIN) Operations* (Santa Monica, RAND Corporation, 2007) blz. 60-61.
- 26 Mockaitis, T.R., *British Counterinsurgency, 1919-60*, blz. 5.

zichzelf op temidden van een NAVO-konvoi. Sinds die tijd hebben er meerdere van dergelijke terroristische zelfmoordaanslagen plaatsgevonden.²⁷ In oktober 2007 gebruikten de Taliban een voor hen gunstige situatie door in de omgeving van het relatief dunbezette Nederlandse Camp Hadrian in Deh Rawod een flink deel van het gebied te bezetten. Patrouilles worden sindsdien regelmatig lastig gevallen en de bewegingsvrijheid van deze troepen is dan ook drastisch ingeperkt.

Kenmerken en doelen counter-insurgency

Counter-insurgency is erop gericht te voorkomen dat een insurgency zijn doel kan verwezenlijken. Aangezien het verwerven van steun onder de bevolking essentieel is voor het slagen van een insurgency, is diezelfde bevolking de sleutel tot het succes van een counter-insurgency. Door de oorzaken te identificeren die de bevolking ervan overtuigen de opstandelingen te steunen, kan een regering een goed alternatief ontwikkelen dat tegemoet komt aan de onvrede onder haar burgers. Counter-insurgency gaat dus om een contrast: het is een gevecht waarbij het gezag de insurgents zal moeten overtreffen in het vermogen het vertrouwen van de bevolking te winnen.²⁸ Het gebruik van geweld is een integraal onderdeel van de strijd tegen de opstandelingen. Het onzorgvuldig toepassen van het geweldsmiddel kan de zaak van de counter-insurgency echter meer kwaad doen dan dat het de insurgency schade berokkent. In juni en juli 2004 voerden de Verenigde Staten een serie luchtaanvallen uit op vermeende schuilplaatsen van Al-Zarqawi in Fallujah.²⁹ Hoewel de inwoners gewaarschuwd waren met pamfletten vielen er in totaal 84 burgerslachtoffers. Onder de opstandelingen waren geen getroffen. Als

direct gevolg van deze acties nam de steun van de lokale bevolking voor de Iraakse regering en hun Amerikaanse bondgenoten verder af. Daarmee werden de voorwaarden gecreëerd om van Fallujah een toevluchtsoord voor opstandelingen te maken. Geweld is daarom slechts toepasbaar als het doel duidelijk geïdentificeerd is.

Thompson-principes

Zoals gezegd is de toepassing van geweld slechts één onderdeel van een counter-insurgency campagne. Om de opstandelingen daadwerkelijk te verslaan zal er een heel spectrum van militaire, politieke en sociaal-economische maatregelen nodig zijn.³⁰

De vijf basisprincipes die de grondslag vormen van een counter-insurgency campagne zijn in het midden van de jaren '60 geformuleerd door Maleisië-veteraan Robert Thompson.³¹ Het eerste principe is dat een regering een duidelijk politiek doel voor ogen dient te hebben: *to establish and maintain a free, independent and united country which is politically and economically stable and viable*.³² Door het opbouwen van een stabiel overheidsapparaat kan de regering tegemoet komen aan de behoeften van de bevolking. Daardoor kan de overheid de steun van de bevolking winnen.

Het tweede principe vereist dat de regering optreedt in overeenstemming met het recht. Hoewel het verleidelijk kan zijn gewelddadige acties van opstandelingen met bruto geweld te wreken zullen overheidstroepen zich aan de wet moeten houden. Zo vormt het recht een waarborg tegen willekeurig geweld en voorkomt daarmee een potentiële aantasting van de steun onder de bevolking.

Het derde basisbeginsel is het opstellen van een alomvattend plan om de insurgency te verslaan. De gecoördineerde inzet van militaire middelen en politie tot en met sociaal-economische en politieke maatregelen dient in zo'n plan te zijn vastgelegd. Uitvoering van het plan is mogelijk met een uitgebreid systeem van civiel-militaire samenwerking.

De absolute prioriteit van de counter-insurgency inspanningen moet liggen bij het tegengaan van subversieve acties door de opstandelingen, zegt het vierde principe. Dit voorkomt dat de insurgency steun onder de bevolking

27 Voor een overzicht van door de Taliban gehanteerde tactieken zie Poole, H.J., *Militant Tricks. Battlefield Ruses of the Islamic Insurgent* (Emerald Isle, Posterity Press, 2005) blz. 91-100.

28 Mockaitis, T.R., 'From Counterinsurgency to Peace Enforcement. New Names for Old Games?' in: *Small Wars and Insurgencies*, vol. 10 (1999) nr. 2., blz. 22.

29 Poole, H.J., *Tactics of the Crescent Moon. Militant Muslim Combat Methods* (Emerald Isle, Posterity Press, 2004) blz. 164-165.

30 Beckett, I.F.W. (ed.) *The Roots of Counter-insurgency. Armies and Guerrilla Warfare 1900-1946* (Londen, Blandford, 1988) blz. 6.

31 Thompson, R., *Defeating Communist Insurgency. Experience from Malaya and Vietnam* (Londen, Chatto & Windus, 1966) blz. 50-58.

32 *Ibidem*, blz.. 50-51.

verwerft en handhaaft. Zo raken de opstandelingen van de bevolking vervreemd, wat ruimte biedt aan bijvoorbeeld militair optreden.

Het vijfde principe ten slotte is het vestigen van een stabiele basis, van waaruit de opstand methodisch kan worden bestreden. De overheid moet bereid zijn vanuit deze basis een langdurige strijd te voeren en langzaam haar invloed in andere gebieden uit te breiden. De essentie hierbij is dat counter-insurgency geduld vergt.

FOTO US ARMY

Amerikaanse militairen op patrouille in de buurt van Taji, Irak, 2007

Deze Thompson-principes vormen nog steeds de basis van counter-insurgency optreden, al wordt steeds vaker de noodzaak van een zesde principe erkend: het belang van inlichtingen.³³ De voormalige Britse generaal Frank Kitson heeft dit punt nadrukkelijk onderstreept. Inlichtingen zijn van vitaal belang, omdat zij de zwakke punten van een insurgency kunnen blootleggen. Aangezien de meest waardevolle informatie onder de lokale bevolking circuleert, zal dit een moeizaam proces zijn. Westerse soldaten moeten als het ware een samenleving binnen zien te dringen om betrouwbare informatie te krijgen. Op deze manier is niet alleen informatie over de opstandelingen in te winnen; belangrijker nog is om met *Human Intelligence* inzicht te verwerven in de lokale bevolking.³⁴

Comprehensive approach

Bovenstaande principes draaien vooral rond een alomvattend strategisch plan van de regering: een comprehensive approach. Militaire, politionele, politieke en sociaal-economische middelen moeten gecombineerd worden inge-

zet om een opstand te verslaan. Counter-insurgency kent echter een voornamelijk militaire oorsprong. De krijgsmacht vervult ook in contemporaine campagnes meestal de voornaamste rol. Diplomaten, hulpverleners (al dan niet van de overheid) en politieagenten hebben slechts een gering aandeel in de comprehensive approach. Dit is een gevolg van bureaucratische en culturele obstakels, evenals een gebrek aan mogelijkheden om personeel te kunnen uitzenden naar een conflictgebied.³⁵ Dat betekent dat soldaten in de dagelijkse praktijk van Afghanistan of Irak vaak werk verrichten dat mensen van andere overheidsorganisaties of NGO's eigenlijk beter kunnen doen.

Dit fenomeen, waarbij militairen bijvoorbeeld de ondersteuning van bestuurlijke taken op zich moeten nemen, was al waar te nemen gedurende de vredesmissies van de jaren '90.³⁶ Generaal Charles Krulak (USMC) beschreef deze ontwikkeling met de term *three-block war*:

*In one moment in time, our service members will be feeding and clothing displaced refugees – providing humanitarian assistance. In the next moment, they will be holding two warring tribes apart – conducting peace-keeping operations. Finally, they will be fighting a highly lethal mid-intensity battle. All on the same day, all within three city blocks. It will be what we call the three-block war.*³⁷

Dit citaat illustreert dat militairen in staat moeten zijn meerdere complexe taken naast elkaar uit te voeren. In counter-insurgency campagnes zullen zij op het ene moment het dorpshoofd moeten ondersteunen, terwijl ze op een ander moment de gewapende strijd met de opstan-

- 33 Zie bijvoorbeeld: Brocades Zaalberg, T.W., 'Hearts and Minds of Search and Destroy? Leren van klassieke counter-insurgency' in: *Militaire Spectator* 2007 (176) (7/8) blz. 288-301; Mockaitis, T.R., 'From Counterinsurgency to Peace Enforcement. New Names for Old Games?' in: *Small Wars and Insurgencies*, vol. 10 (1999) blz. 2.
- 34 Kitson, F., *Low Intensity Operations. Subversion, Insurgency, Peace-Keeping* (Londen, Faber and Faber, 1971) blz. 201.
- 35 Latawski P., 'Tackling Counterinsurgency and Post-Conflict Reconstruction: Recent Experiences and Best Practices', *Report on Wilton Park Conference WP829*, 2006, blz. 6-7.
- 36 Brocades Zaalberg, T.W., *Soldiers and Civil Power. Supporting or Substituting Civil Authorities in Modern Peace Operations* (Amsterdam, Amsterdam University Press, 2006) blz. 14-15.
- 37 Geciteerd in: Cockledge, S., 'The Three-Block War and Future Conflict. Some Implications for the Rifle Platoon' in: *Australian Army Journal*, Volume III, number 1, blz. 267.

delingen moeten aanbinden. Militairen ont-plooien tal van activiteiten zowel met geweldsmiddelen als zonder, ofwel – in modern militair jargon – ‘kinetisch’ en ‘non-kinetisch’. Het is daarom ook van belang in te gaan op de consequenties voor militaire operaties die volgen uit de principes van counter-insurgency. Een duidelijk politiek doel dwingt militairen het (politieke) effect van operaties zorgvuldig te overwegen.³⁸ Alle activiteiten dienen plaats te vinden in overeenstemming met het doel van de regering van het land waar de opstand wordt bestreden. De steun van de bevolking is essentieel voor het voeren van een effectieve counter-insurgency campagne. Daarom zullen troepen de bevolking zowel moeten beschermen als helpen (in de vorm van bijvoorbeeld voedselverstrekking of landbouwondersteuning). De reconstructie van (lokale) overheidsinstanties stelt de regering in staat de bevolking te hulp te schieten en levert zo steun op. Het gebruik van geweld is alleen toegestaan in overeenstemming met het recht en dient daarom beperkt te blijven. De kritische factor bij dit alles zijn inlichtingen; met name human intelligence moet de oorzaken van de opstand, de verblijfplaats van opstandelingen en de positie van de bevolking in kaart brengen. Een diepgaand inzicht in de operationele omgeving is dan ook de basis van elk plan in een counter-insurgency campagne: *know your turf*.³⁹ Een militaire campagne ter bestrijding van een zich voortslepende insurgency dient al deze elementen in zich te hebben. Alleen door correct gebruik van een spectrum aan politieke en sociaal-economische maatregelen kan de krijgsmacht de zo noodzakelijke steun van de bevolking winnen.

Een tegenstrijdige realiteit

De beschrijvingen van westerse militaire cultuur en counter-insurgency maken een contrast

tussen de twee begrippen zichtbaar. De westerse militaire cultuur heeft als uitgangspunt dat een conflict wordt uitgevochten in een grootschalig gewelddadig treffen tussen gelijksoortige legers. De kern van counter-insurgency is het winnen van de strijd om steun van de bevolking, waarbij het gebruik van geweld zo veel mogelijk beperkt blijft. De verschillende visies van westerse militairen en insurgents op morele, intellectuele en technologische aspecten van oorlogvoering verduidelijken de tegenstelling. Westerse militairen zoeken het gevecht op; zij streven ernaar de vijand te verslaan in een beslissende veldslag. Een kenmerk van insurgents is het uit de weg gaan van zo'n grootschalige confrontatie. Opstandelingen gaan alleen een gevecht aan wanneer het hen uitkomt. In tegenstelling tot westerse strijdkrachten kunnen ze niet worden gedwongen strijd te leveren. Wanneer insurgents tegenover een massale overmacht staan, zullen zij vooral gebruik maken van irreguliere tactieken, of zelfs helemaal niets doen.

Westerse militaire cultuur beschouwt oorlogvoering als een onderneming van de staat om een politiek doel te realiseren. Het verslaan van de strijdkrachten van een andere staat vervult daarbij een centrale rol. Wat betreft de politieke aard van conflicten is er een overeenkomst tussen beide concepten. Ook insurgents streven een politiek doel na. Een opstandige beweging is echter geen staat; zij bestrijdt een staat om politieke macht.⁴⁰ De opstandelingen proberen de staat te ontwrichten door de drie elementen van de Clausewitziaanse drie-eenheid te ontwrichten. De staat en de krijgsmacht vormen doelen voor gewelddadige acties, de bevolking zal voornamelijk onderhevig zijn aan subversie. Westerse strijdkrachten steunen zwaar op technologie, terwijl opstandelingen daar relatief weinig gebruik van maken. Westerse strijdkrachten kunnen beschikken over een overmacht aan geavanceerde middelen. Dit zal opstandelingen nog meer bewegen een directe slag uit de weg te gaan en een langdurige campagne van irreguliere tactieken toe te passen. Het juiste gebruik van die tactieken en de steun van de bevolking maken de westerse capaciteit om grootschalige veldslagen te winnen bijna irrelevant.

38 Crane, C., Horvath, J., Nagl, J., 'Principles, Imperatives and Paradoxes of Counterinsurgency' in: *Military Review*, March-April 2006, blz. 50.

39 Kilcullen, D., 'Twenty-Eight Articles. Fundamentals of Company-Level Counterinsurgency' in: *Military Review*, May-June 2006, blz. 103.

40 Een insurgency bestaat echter ook een uit een soort van Clausewitziaanse drie-eenheid. Daarbij nemen bijvoorbeeld stamoudsten de positie van de staat in (Echevarria, A.J. II, *Fourth-Generation War and Other Myths* (Carlisle, Strategic Studies Institute, US Army War College, 2005) blz. 7.

Counter-insurgency houdt hier rekening mee met de nadruk op een langdurige en brede overheidsaanpak van de opstand. Het verkrijgen van de steun van de bevolking is de inzet van deze benadering. Als gevolg hiervan zullen militairen naast hun traditionele taken veel aandacht moeten besteden aan niet-militaire taken als hulpverlening en bestuursondersteuning. Het is dan ook noodzakelijk dat militairen openstaan voor verandering en nieuwe ideeën – *out of the box* denken – en niet langer vasthouden aan bekende theorieën en orthodoxe oplossingen.⁴¹

Counter-insurgency vraagt dus van westerse militairen dat ze zich aanpassen aan een situatie die eigenlijk indruist tegen de (binnen westerse krijgsmachten) heersende opvattingen over militair optreden. Er zijn genoeg voorbeelden te vinden waaruit blijkt dat westerse strijdkrachten door de heersende westerse militaire cultuur grote moeite hebben met dit aanpassingsproces. Zelfs de Britten, die een uitstekende reputatie hebben in het bestrijden van insurgencies, lijken dit te ondervinden. Tijdens een operatie in Peshawar in 1930 werden pantserwagens gebruikt om een menigte in bedwang te houden.⁴² Het vastlopen van één van deze wagens leidde tot een militaire reactie, waarbij de Britten de menigte bestreden met infanterie en pantserwagens alsof het een ware veldslag betrof. Dit betekende een enorm gezichtsverlies voor het Britse bestuur en leverde de moslimrebellens flink wat steun op onder de bevolking. De ervaringen in Vietnam zijn al genoemd. Een Amerikaanse generaal gaf een uitstekend inzicht in het gebrek aan aanpassingsvermogen:

*I will be damned if I will permit the U.S. Army, its institutions, its doctrine, and its traditions to be destroyed just to win this lousy war.*⁴³

En zo gingen de Amerikanen voort met het bestrijden van de Vietcong alsof het om een conventionele oorlog ging. De Amerikaanse strijdkrachten hebben het verlies van de Vietnam-oorlog goed geanalyseerd: *writing down observations and lessons learned is a time-honored tradition of soldiers.*⁴⁴ De oorlog in

Irak heeft echter aangetoond dat deze lessen misschien wel zijn opgeschreven, maar zeker niet zijn geleerd. De meeste auteurs zijn het er over eens dat het geringe inzicht in counter-insurgency en de slechte voorbereidingen op een campagne van grote invloed zijn op de oorlog in Irak.⁴⁵ Een Amerikaanse kolonel die in Irak moest constateren dat zijn eenheid niet geschikt was voor een counter-insurgency campagne beschrijft het als volgt:

Militairen van de Task Force Uruzgan helpen slachtoffers van een overstroming, maart 2007

Second BCT (Brigade Combat Team) deployed to Iraq in May 2003. We were a conventional heavy BCT, task-organized with two mechanized

-
- 41 Alexander, B., *How Wars Are Won. The 13 Rules of War-From Ancient Greece to the War on Terror* (New York, Crown Publishers, 2002) blz.15.
- 42 Beckett, I.F.W. (ed.) *The Roots of Counter-insurgency*, blz. 18-19, 28-29.
- 43 Anonieme generaal van de US Army, geciteerd in Cassidy, R.M., *Counterinsurgency and the Global War on Terror. Military Culture and Irregular War* (Westport, Praeger Security International, 2006) blz. 21.
- 44 Petraeus, D.H., 'Learning Counterinsurgency. Observations from Soldiering in Iraq' in: *Military Review*, January-February 2006, blz. 2.
- 45 Zie bijvoorbeeld: Hashim, A.S., *Insurgency and Counterinsurgency in Iraq* (Londen, C. Hurst & Co., 2006) blz. 319; Alwyn-Foster, N., 'Operation Iraqi Freedom Phase 4. The Watershed the US Army Still Needs to Recognise?' in: *Military Review*, November-December 2005, blz. 29.

*infantry battalions, a cavalry squadron, an armor battalion, a field artillery battalion, an engineer battalion, a support battalion, and a military police battalion. The BCT's train-up prior to deployment had focused on conventional, mid-to high-intensity combat, and our battalion and brigade headquarters and staff processes were still optimized to fight a conventional threat. ... Instead, we found ourselves in the midst of an insurgency, confronted by an elusive enemy force that wore no uniform and blended seamlessly into the local population.*⁴⁶

Deze kolonel zag zich gedwongen zijn organisatie te herstructureren en de soldaten te trainen in de omgang met de lokale bevolking. Hoewel het bewustzijn rond counter-insurgency zeker

ban optreden. In bijvoorbeeld Helmand zagen de Britten zich gedurende 2006 en 2007 opvallend vaak geconfronteerd met grootschalige aanvallen van de tegenstander. Dit dwong de Britse troepen ertoe terug te vallen op conventionele tactieken en meer vuurkracht te ontplooien.⁴⁸ Op andere plekken in Zuid-Afghanistan ondernamen ISAF-troepen zelfs gemechaniseerde operaties om conventioneel optredende Taliban strijders te verslaan.⁴⁹

Het is natuurlijk zo dat er parallel aan deze operaties ook non-kinetische maatregelen worden genomen om de steun van de bevolking te winnen. De noodzaak om zich te richten op conventionele operaties die passen binnen de gangbare westerse militaire cultuur, zorgt echter voor interferentie met de opbouwwerkzaamheden en hulpverlening, die niet binnen deze cultuur thuishoren. Zo erkennen de Britten dat het geweld dat gepaard gaat met deze operaties de bevolking mogelijk heeft vreemd van de ISAF-troepen en de Afghaanse regering.⁵⁰ Ook is het een reëel gevaar dat de nadruk op gevechtsoperaties tijdelijk de overige maatregelen die onderdeel uitmaken van de counter-insurgency campagne tot een minimum reduceren.

De realiteit van contemporaine counter-insurgency campagnes lijkt daarmee sterk beïnvloed door de westerse militaire cultuur. Dit levert een tegenstrijdige werkelijkheid op. Westerse militairen zijn bekend met de basisbeginselen van counter-insurgency, maar bij de daadwerkelijke uitvoering van een campagne vallen zij terug op de bekende skills & drills van conventionele oorlogvoering.⁵¹ Aangezien westerse militaire cultuur en counter-insurgency zo verschillend van aard zijn, tast dit het vermogen van westerse strijdkrachten om een effectieve counter-insurgency campagne te voeren ernstig aan. Dit betekent dat de historische ervaringen die hebben geleid tot de huidige westerse militaire cultuur een verklaring bieden voor problemen bij contemporaine counter-insurgency. Het excuus dat volgens Lawrence niet kan bestaan wordt daarmee paradoxaal genoeg geleverd door diezelfde historische dimensie die dit excuus moet uitsluiten. ■

Militairen dienen zich aan te passen aan situaties die indruisen tegen de westerse militaire cultuur

is toegenomen ondervinden ook westerse landen die deel uitmaken van de operatie in Zuid-Afghanistan hinder bij het uitvoeren van counter-insurgency campagnes. Zo lijkt de missie er maar niet in te slagen de steun van de bevolking te krijgen.⁴⁷ Het onvermogen van westerse soldaten om daadwerkelijk door te dringen in de Afghaanse samenleving lijkt hiervan de belangrijkste oorzaak te zijn. Er is nog steeds onevenredig veel aandacht voor kinetische operaties. Overigens wordt dit, al dan niet bewust, in de hand gewerkt door de manier waarop de Tali-

46 Baker, R.O., 'Humint-Centric Operations. Developing Actionable Intelligence in the Urban Counterinsurgency Environment' in: *Military Review*, March-April 2007, blz. 13.

47 Zie bijvoorbeeld: Zroona aw Zehnoona, *SENILIS Afghanistan. An Assessment of the Hearts and Minds Campaign in Southern Afghanistan* (via <http://www.senliscouncil.net/>) blz. 4; Latawski P., 'Tackling Counterinsurgency and Post-Conflict Reconstruction. Recent Experiences and Best Practices', *Report on Wilton Park Conference WP829*, blz.3.

48 House of Commons Defence Committee, *UK Operations in Afghanistan. Thirteenth Report of Session 2006-07* (Londen 2007) blz. 26, 29.

49 Maloney, S.M., 'Conceptualizing the War in Afghanistan. Perceptions from the Front, 2001-2006' in: *Small Wars and Insurgencies*, Vol. 18, No. 1, March 2007, blz. 38.

50 House of Commons Defence Committee, *UK Operations in Afghanistan*, blz. 17.

51 Dit leidt auteurs als Van Creveld en Luttwak ertoe te beweren dat het beter is dat westerse troepen een meer directe en gewelddadige benadering van counter-insurgency hanteren. Creveld, M. van, *De Evolutie van de Oorlog*; Luttwak, E., 'Dead End. Counter-insurgency Warfare as Military Malpractice' in: *Harper's Magazine*, Februari 2007.